

MR/mk

27.02.2013

Diaarinumero
5123

valtiovarainministerio@vm.fi

Lausunto kuntarakennelakiluonnoksesta

Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus on kokouksessaan 25.2.2013 § 34 päättänyt antaa seuraavan lausunnon:

Varsinais-Suomen liitto on kuullut alueensa kuntia kuntarakennelakiluonnoksesta. Kuulemisen perusteella voidaan todeta, ettei yhtenäistä 28 varsinaissuomalaisen kunnan näkemystä ole löydettävissä. Liitto viittaa jäsenkuntiensa ansiokkaasti ja huolella tekemiin lausuntoihin ja lausuu omistajiensa välityksellä.

Varsinais-Suomen liitto

Juho Savo
maakuntajohtaja

Markku Roto
hallintojohtaja,
maakuntahallituksen sihteeri

Liite maakuntahallituksen tarkastamaton pöytäkirjanote 25.2.2013 § 34

§ 34 LAUSUNTO KUNTARAKENNELAKILUONNOKSESTA

Asia Valtiovarainministeriön kunta- ja aluehallinto-osasto on pyytänyt lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta lähettämällään kirjeellä 22.11.2012. Lausunto on pyydetty lähettämään viimeistään 7.3.2013 mennessä sähköpostitse osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi.

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa kuntarakennelakiluonnoksesta yleisesti sekä 1) erityisesti selvitysvelvollisuudesta, selvityspennoista ja selvitysvelvollisuuden sisällöstä sekä 2) esityksen sisältämistä määräajoista ja menettelyistä, 3) valtioneuvoston toimivallasta päättää kuntajaon muuttamisesta, 4) yhdistymisavustusten ehdoista ja määrästä, ja lisäksi 5) sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti.

Valmistelija JV/LL/lk

Maakuntajohtajan ehdotus

Maakuntahallitus toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Varsinais-Suomen liitto on kuullut alueensa kuntia kuntarakennelakiluonnoksesta. Kuulemisen perusteella voidaan todeta, ettei yhtenäistä 28 varsinaissuomalaisen kunnan näkemystä ole löydetävissä.

Varsinais-Suomen liitto toteaa, että kuntarakennelakiluonnoksen linjaukset tukevat toiminnalliseen yhdyskuntarakenteeseen pohjautuvan kuntarakenteen syntyä. On ilmeistä, että kuntarakennelakiin kirjatut toimenpiteet toteutuessaan parantavat alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta, maakunnan keskustaajamien vetovoimaisuutta ja alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia sekä vähentävät mahdollisuuksia alueelliseen osapitoon. Toiminnallisen yhdyskuntarakenteen muodostamisen tavoitetta tukevat erityisesti selvitysvelvollisuuden kriteerit, selvitysalueiden muodostaminen sekä yhdistymisavustusten määräytyminen.

Varsinais-Suomen liitto myöntää sekä kuntarakennemuutoksen että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen tarpeellisuuden, mutta huomauttaa, että näiden kahden kuntakenttään keskeisellä tavalla vaikuttavan muutoksen etenemistä, linjauksia ja lopputulosta on tarkasteltava rinnakkaisina prosesseina. Nyt sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisesta annetut linjaukset ja esitetyt väestöpohjavoitteet ovat ristiriidassa kuntarakennemuutoksen keskeisen tavoitteen kanssa. Ellei kuntarakennemuutoksella kyetä luomaan maahamme työssäkäyntialueisiin perustuvia, laajalla väestöpohjalla toimivia kuntia, on epätodennäköistä että maahamme syntyisi sellaiset vahvat peruskunnat, jotka voisivat itse vastata peruspalveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta hallitusohjelman linjausten ja kuntarakennemuutoksen keskeisten tavoitteiden mukaisesti. Kuntien yhteistoimintaratkaisuja tarvittaisiin siten jatkossakin. Tarkoituksenmukaisten selvitysalueiden muodostamiseksi sekä toimivan kunta- ja palvelurakenteen edistämiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamisesta tarvitaankin pikaisesti vahva ja selkeä linjaus. Eriarvoistavien rakenteiden synty on estettävä erityisesti suurten kaupunkiseutujen ja muiden kuntien välillä

Tarkastamattoman pöytäkirjaotteen oikeaksi todistaa:

Turussa 27.2.2013

Pöytäkirjanpitäjä

– osaamisen varmistaminen sekä riittävän kantokyvyn ja tasa-arvoisten palveluiden turvaaminen tulee olla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen keskeisenä tavoitteena.

Varsinais-Suomen liitto kiinnittää huomiota kuntarakennelakiluonnoksessa esitettyihin määräaikoihin, jotka ovat liian lyhyet. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen linjaukset tulee olla sekä poliittisesti että asiantuntijalähtöisesti hyväksytyt, ja lisäksi palvelurakennemuutoksen rakenne, aikataulutus ja käytännön toteutus tulee olla kuntien tiedossa riittävästi ennen kuntien yhdistymisselvitysten käynnistymistä. Lisäksi kunnille on varattava tarpeeksi aikaa selvitysalueiden muodostamiseen ja kuntien yhdistymisselvitysten toteuttamiseen. Yhtäaikaista kuntien yhdistymisselvityksiä tullaan maassamme tekemään lukuisia, ja selvitysten perusteellisuuden, korkeatasoisuuden ja kuntien riittävän sitoutumisen varmistamiseksi yhdistymisselvityksiin on varattava kuntarakennelakiluonnoksessa esitettyä pidempi valmistelu-aika. Aikataulu ei myöskään mahdollista kuntalaisten kuulemista, mikä on näin mittavassa uudistuksessa välttämätöntä. On myös selvää, että yhdistymisselvitykset ja mahdolliset yhdistymisesitykset on tarkoituksenmukaisinta ajoittaa valtuustokauden vaihteeseen.

Toiminnallisen yhdyskuntarakenteen synnyttämiseksi kuntien selvitysalueiden tulee perustua lakiluonnoksessa esitettyihin keskeisiin kriteereihin, mutta yhdistymisselvityksiin tulee voida sisällyttää tarkasteluja myös kuntien välisestä yhteistyöstä mikäli se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Varsinais-Suomen liitto katsoo, että tämä on ainoa keino turvata kuntien vapaaehtoinen osallistuminen selvityksiin ja selvitystyötä edistävä osallistumisen taso sekä sitouttaa päätöksentekijöitä selvitysprosessiin onnistuneen lopputuloksen takaamiseksi. Lisäksi tällä menettelyllä vältytään monilta erillisiltä selvityksiltä ja turvataan kuntien yhteistyön tehostuminen, mikäli laajamittaista kuntien yhdistymistä ei kyetä saavuttamaan.

Varsinais-Suomen liitto esittää, että kuntarakennelakiin tulee sisällyttää esitettyä vahvempi painoarvo kansalaisten päätöksentekoon osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksille uudistuksessa syntyvissä maantieteellisesti laajoissa kunnissa. Yhdistymisselvitykseen edellytetään sisällytettäväksi arvio asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien sekä lähidemokratian toteuttamisesta. Varsinais-Suomen liitto pitää merkityksellisenä, että kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksiin kiinnitetään erityistä huomiota, ja että yhdistymisselvitykseen edellytetään sisällytettäväksi myös suunnitelma lähidemokratian turvaamisesta.

Varsinais-Suomen liiton keskeiset huomiot kuntarakennelakiluonnoksesta:

1. Kuntarakennelakiluonnoksen linjaukset tukevat toiminnalliseen yhdyskuntarakenteeseen tukevan kuntarakenteen syntyä.
2. Kuntarakennemuutos ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos kytkeytyvät toisiinsa. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamisesta tarvitaan pikaisesti vahva ja selkeä linjaus.
3. Eriarvoistavien rakenteiden synty on estettävä suurten kaupunkiseutujen ja muiden kuntien välillä – osaamisen varmistaminen, riittävän kantokyvyn ja tasa-arvoisten palveluiden turvaaminen tulee olla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen keskeisenä tavoitteena.
4. Kuntarakennelakiluonnoksessa esitetyt aikataulut ovat epärealistiset.
5. Osana kuntien yhdistymisselvityksiä tulee voida tarkastella myös kuntien välistä yhteistyötä.

Tarkastamattoman pöytäkirjaotteen oikeaksi todistaa:

Pöytäkirjanpitäjä

Turussa 27.2.2013

6. Kuntarakennelakiin tulee sisällyttää esitettyä suurempi painoarvo kansalaisten päätöksentekoon osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksille.

Päätös

Pauliina Hajjanen ehdotti Talvikki Koskisen kannattamana, että maakuntahallitus antaa seuraavan lausunnon "Varsinais-Suomen liitto on kuullut alueensa kuntia kuntarakennelakiluonnoksesta. Kuulemisen perusteella voidaan todeta, ettei yhtenäistä 28 varsinaissuomalaisen kunnan näkemystä ole löydettävissä. Liitto viittaa jäsenkuntiensa ansiokkaasti ja huolella tekemiin lausuntoihin ja lausuu omistajiensa välityksellä."

Pekka Myllymäki ehdotti Teija Ek-Marjamäen kannattamana, että liitto antaa seuraavan Keskustan maakuntahallitusryhmän muokkaaman lausunnon:

"Varsinais-Suomen liitto on kuullut alueensa kuntia kuntarakennelakiluonnoksesta. Kuulemisen perusteella voidaan todeta, ettei yhtenäistä 28 varsinaissuomalaisen kunnan näkemystä ole löydettävissä.

Varsinais-Suomen liitto myöntää sekä kuntarakenneuudistuksen että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistuksen tarpeellisuuden, mutta huomauttaa, että näiden kahden kuntakenttään keskeisellä tavalla vaikuttavan uudistuksen etenemistä, linjauksia ja lopputulosta on tarkasteltava rinnakkaisina prosesseina. Nyt sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisesta annetut linjaukset ja esitetyt väestöpohjattavatavoitteet ovat ristiriidassa kuntarakenneuudistuksen keskeisen tavoitteen kanssa. Ellei kuntarakenneuudistuksella kyetä luomaan maahamme työssäkäyntialueisiin perustuvia, laajalla väestöpohjalla toimivia kuntia, on epätodennäköistä että maahamme syntyisi sellaiset vahvat peruskunnat, jotka voisivat itse vastata peruspalveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta hallitusohjelman linjausten ja kuntarakenneuudistuksen keskeisten tavoitteiden mukaisesti. Kuntien yhteistoimintaratkaisuja tarvittaisiin siten jatkossakin. Osana kuntien yhdistymisselvityksiä tulee voida tarkastella myös kuntien välistä yhteistyötä nyt lakiluonnos edellyttää kuntien tekevän kuntajakoselvityksen, eikä anna mahdollisuutta selvittää vaihtoehtoisia hallinto- tai yhteistyömalleja, kuten maakuntamallia eri muodoissaan. Lakiluonnoksen mukaan poikkeusta voi hakea vain selvitysalueesta, ei selvitysvelvollisuudesta, joka koskee kuntajakoselvitystä.

Tarkoituksenmukaisten selvitysalueiden muodostamiseksi sekä toimivan kunta- ja palvelurakenteen edistämiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamisesta tarvitaankin pikaisesti vahva ja selkeä linjaus. Eriarvoistavien rakenteiden synty on estettävä erityisesti suurten kaupunkiseutujen ja muiden kuntien välillä – osaamisen varmistaminen sekä riittävän kantokyvyn ja tasa-arvoisten palveluiden turvaaminen tulee olla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistuksen keskeisenä tavoitteena.

Varsinais-Suomen liitto kiinnittää huomiota kuntarakennelakiluonnoksessa esitettyihin määräaikoihin, jotka ovat liian lyhyet. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenneuudistuksen linjaukset tulee olla sekä poliittisesti että asiantuntijalähtöisesti hyväksytyt, ja lisäksi palvelurakenneuudistuksen rakenne, aikataulutus ja käytännön toteutus tulee olla kuntien tiedossa riittävästi ennen kuntien yhdistymisselvitysten käynnistymistä. Lisäksi kunnille on varattava tarpeeksi aikaa selvitysalueiden muodostamiseen ja kuntien yhdistymisselvitysten toteuttamiseen. Yhtäaikaista kuntien yhdistymisselvityksiä tullaan maassamme tekemään lukuisia, ja selvitysten perusteellisuuden, korkeatasoi-

Tarkastamattoman pöytäkirjaotteen oikeaksi todistaa:

Pöytäkirjanpitäjä

Turussa 27.2.2013

suuden ja kuntien riittävän sitoutumisen varmistamiseksi yhdistymiselvityksiin on varattava kuntarakennelakiluonnoksessa esitettyä pidempi valmistelu-aika. Aikataulu ei myöskään mahdollista kuntalaisten kuulemista, mikä on näin mittavassa uudistuksessa välttämätöntä. On myös selvää, että yhdistymiselvitykset ja mahdolliset yhdistymisesitykset on tarkoituksenmukaisinta ajoittaa valtuustokauden vaihteeseen.

Toiminnallisen yhdyskuntarakenteen synnyttämiseksi kuntien tulee voida sisällyttää tarkasteluja myös kuntien välisestä yhteistyöstä. Varsinais-Suomen liitto katsoo, että tämä on ainoa keino turvata kuntien vapaaehtoinen osallistuminen selvityksiin ja selvitystyötä edistävä osallistumisen taso sekä sitouttaa päätöksentekijöitä selvitysprosessiin onnistuneen lopputuloksen takaamiseksi. Lisäksi tällä menettelyllä vältetään monilta erilliselviksiltä ja turvataan kuntien yhteistyön tehostuminen, mikäli laajamittaista kuntien yhdistymistä ei kyetä saavuttamaan.

Varsinais-Suomen liitto esittää, että kuntarakennelakiin tulee sisällyttää esitettyä vahvempi painoarvo kansalaisten päätöksentekoon osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksille uudistuksessa syntyvissä maantieteellisesti laajoissa kunnissa. Yhdistymiselvitykseen edellytetään sisällytettäväksi arvio asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien sekä lähidemokratian toteutumisesta, mikäli nykyinen kuntarakenne tarpeettomasti poistuu. Varsinais-Suomen liitto pitää merkityksellisenä, että kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksiin kiinnitetään erityistä huomiota, ja että yhdistymiselvitykseen edellytetään sisällytettäväksi myös suunnitelma nykyisten kuntien ja maakuntamallin toimivuudesta laajan keskuskunnan vaihtoehtona.

Varsinais-Suomen liiton keskeiset huomiot kuntarakennelakiluonnoksesta:

1. Kuntarakennelakiluonnoksessa ei ole otettu huomioon kuntien keväällä antamia lausuntoja Kuntarakennetyöryhmän raportista. Esitetyt elinvoimaisen kunnan kriteerit eivät perustu mihinkään todellisiin tutkimustuloksiin. Kuntarakennelain vaikutuksia ei myöskään ole riittävästi selvitetty. Ei ole selvitetty, mitkä ovat esityksen toteuttamiskustannukset, vaikutukset valtion talouteen, kuntien talouteen sekä yksityisten kuntalaisten ja yritysten elämään ja muut vaikutukset.

Vaadittu ylikorkea työpaikkaomavaraisuus ja pendelöinti ei ole ratkaiseva tekijä kunnan elinvoimaisuuden kannalta. Jopa saman perheen työpaikat voivat sijaita eri seutukunnissa. Välimatkat maakunnassamme ovat lyhyet, mikä mahdollistaa asuinpaikan ja työpaikan joustavan sijoittumisen. Kuntaliitokset eivät poista työmatkaliikennettä. Etätöiden mahdollisuus poistaa koko ajan pendelöintitarvetta. Keskuskaupunkiin on keskittynyt valtionhallinnon toimipaikat (mm. korkeakoulut, puolustusvoimat, Kela, AVI), erikoissairaanhoidon suuret yksiköt sekä lukuisat tutkimus- ja tuotantolaitokset, joten on selvää, että työvoima tulee eri puolilta maakuntaa.

2. Kuntarakennemuutos ja erilaiset maakuntamallit sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutos kytkeytyvät toisiinsa. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamisesta tarvitaan pikaisesti vahva ja selkeä linjaus.

3. Eriarvoistavien rakenteiden synty on estettävä suurten kaupunkiseutujen ja muiden kuntien välillä – osaamisen varmistaminen, riittävän kantokyvyn ja tasa-arvoisten palveluiden turvaaminen tulee olla sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksen keskeisenä tavoitteena.

Tarkastamattoman pöytäkirjaotteen oikeaksi todistaa:

Turussa 27.2.2013

Pöytäkirjanpitäjä

4. Kuntarakennelakiluonnoksessa esitetyt aikataulut ovat epärealistiset.

5. Osana kuntien yhdistymisselvityksiä tulee voida tarkastella myös kuntien välistä yhteistyötä nyt lakiluonnos edellyttää kuntien tekevän kuntajakoselvityksen, eikä anna mahdollisuutta selvittää vaihtoehtoisia hallinto- tai yhteistyömalleja, kuten maakuntamallia eri muodoissaan. Lakiluonnoksen mukaan poikkeusta voi hakea vain selvitysalueesta, ei selvitysvelvollisuudesta, joka koskee kuntajakoselvitystä.

6. Kuntarakennelakiin tulee sisällyttää esitettyä suurempi painoarvo kansalaisten päätöksentekoon osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksille nykyisen kuntajaon ja maakuntamallin pohjalta ja keskittyä ensisijaisesti osaamisen varmistamiseen, riittävän kantokyvyn ja tasa-arvoisten palveluiden turvaamiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksessa.”

Puheenjohtaja Orpo totesi, että keskustelussa oli pohjaehdotukseen tehty kaksi kannatettua muutosehdotusta ja teki seuraavaan äänestusehdotuksen: ne jotka kannattavat Haijassen/Koskisen ehdotusta äänestävät JAA ja ne, jotka kannattavat Myllymäen/Ek-Marjamäen ehdotusta äänestävät EI. Ehdotus hyväksyttiin.

Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä ääniä annettiin seuraavasti:

Antola Jouko	JAA
Ek-Marjamäki Teija	EI
Haijanen Pauliina	JAA
Helva Mika	JAA
Alatalo Juuso	JAA
Koskinen Talvikki	JAA
Karttunen Marjukka	JAA
Mutala Tellervo	JAA
Myllymäki Pekka, 2 vpj.	EI
Nieminen Raimo	JAA
Nummentalo Juhani	JAA
Ollila Matias	EI
Saario Mari	JAA
Söderlund Nina	JAA
Virolainen Anne-Mari	JAA
Orpo Petteri. pj	JAA

Puheenjohtaja Orpo totesi suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä annetun kolmetoista (13) JAA-ääntä ja kolme (3) EI-ääntä, jolloin Haijassen/Koskisen ehdotus tulee jatkokäsittelyyn.

Maakuntahallitus päätti yksimielisesti hyväksyä Haijassen/Koskisen ehdotuksen.

Lisätietoja Erikoissuunnittelija Laura Leppänen, puh. 040 7674364; etunimi.sukunimi@varsinais-suomi.fi

Tarkastamattoman pöytäkirjaotteen oikeaksi todistaa:

Pöytäkirjanpitäjä

Turussa 27.2.2013